

Botkyrka kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Malmsjö skola
belägen i Botkyrka kommun

Tillsyn i Malmsjö skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Botkyrka kommun under höstterminen 2016. Malmsjö skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 25 oktober 2016 och den 27 oktober 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för 2015/16 varierar andelen elever i årskurs 3 som nått kravnivån i de olika delproven i nationellt prov i matematik mellan 42,6 procent och 96,3 procent. Rikets genomsnitt varierar mellan 80,3 procent och 94,9 procent. Andelen elever i årskurs 3 som nått kravnivån i nationellt prov i svenska varierar mellan 84,6 procent och 98,2 procent. Rikets genomsnitt varierar mellan 91,3 procent och 98,9 procent. Botkyrka kommuns sammanställning för läsåret 2015/16 av lärarbedömningar, som gjorts i årskurs 2 mot kunskapskraven i årskurs 3, visar att andelen som bedömts nå kraven i matematik är 89 procent, i svenska 90 procent, i svenska som andraspråk 100 procent, i naturorienterande ämnen 93 procent och i samhällsorienterande ämnen 88 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för 2015/16 är genomsnittsbetyget i engelska 14,2 att jämföra med 14,1 som är genomsnittet för riket. I matematik är genomsnittsbetyget 12,8 att jämföra med genomsnittet för riket som är 12,9 och i svenska 12,5 att jämföra med genomsnittet för riket som är 13,5. Det högsta genomsnittsbetyget är 15,9 i musik och det lägsta 11,8 i religionskunskap.

Årskurs 9

Av SIRIS för 2015/16 framgår att genomsnittsbetyget i engelska för eleverna i Malmsjö skola är 14,7, att jämföra med genomsnittet för riket som är 14,6. I matematik är genomsnittsbetyget 10,9 att jämföra med genomsnittet för riket som är 12,7 och i svenska 13,4 att jämföra med genomsnittet för riket som är 14,2.

Av Skolverkets statistik (SIRIS) för 2015/16 framgår också att andelen elever med behörighet till yrkesprogram var 83,3 (83,1 procent i riket) samt att meritmedelvärdet var 209,9 att jämföra med genomsnittet för riket som var 224,1. Statistiken för Malmsjö skola visar att läsåret 2015/16 var 79,2 procent av flickorna och 100 procent av pojkarna behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Även när det gäller meritmedelvärdet är det skillnad till flickornas nackdel; flickorna når 204,8 och pojkarna 215,3 poäng.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät vårterminen 2016 visar resultaten att majoriteten av eleverna i årskurserna 5 och 9 samt vårdnadshavare till elever i grundskolan anser att skolan är trygg. Eleverna i årskurs 5 och 9 har tagit ställning till påståendet *Jag känner mig trygg i skolan* och 88 respektive 89 procent har valt alternativen "stämmer helt" eller "stämmer ganska bra". Vårdnadshavarna har på motsvarande sätt tagit ställning till påståendet *Mitt barn känner sig tryggt i skolan* och 84 procent har valt alternativen "stämmer helt" eller "stämmer ganska bra".

Resultatet på Skolinspektionens enkät vårterminen 2016 visar däremot att vårdnadshavarna till elever i grundskolan inte anser att skolan lever upp till uppdraget att tillförsäkra eleverna studiero, då endast 34 procent har valt alternativen "stämmer helt" eller "stämmer ganska bra" när de tagit ställning till påståendet *Jag upplever att mitt barn har studiero på lektionerna*. Elevernas enkätresultat visar att 74 procent i årskurs 5 och 63 procent i årskurs 9 av eleverna som deltagit i enkäten anser att påståendet *Jag har studiero på lektionerna* stämmer helt eller stämmer ganska bra.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2017-08-18
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-08-18
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2017-08-18
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-08-18
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2017-08-18

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen vid Malmsjö skola. Tillsynen visar att undervisningen inte i tillräcklig omfattning innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. I utredningen framkommer visserligen exempel på aktivt lärarstöd, men utredningen visar också på brister när det till exempel gäller lektionsstrukturen. Lärare tydliggör sällan lektionernas mål eller syfte och det saknas ofta tydlig start och tydligt avslut på lektioner. Som en konsekvens av bristande lärarstöd förekommer det i flera klasser att elever under lektionstid ägnar sig åt andra aktiviteter än det som hör till undervisningen, utan att lärare agerar. Det påverkar såväl elevernas lärande som deras arbetsmiljö och studiero på ett negativt sätt. Tillsynen visar vidare att undervisningen i liten utsträckning utgår från elevernas behov, erfarenheter och intressen, något som lärarna i större utsträckning bör ta hänsyn till för att eleverna ska nå så långt som möjligt, oavsett om de behöver stöd för att nå kunskapskraven eller stimulans för att nå högre nivåer. Av utredningen

framgår sammantaget att kvaliteten på undervisningen generellt i alltför hög grad skiljer sig beroende på vilken lärare som är ansvarig. På samma sätt varierar undervisningens kvalitet när det gäller individanpassning.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i arbetet med särskilt stöd vid Malmsjö skola. Tillsynen visar att skolan visserligen har skapat en rutin för arbetet med särskilt stöd, men av utredningen framgår att rutinen inte är implementerad och förankrad hos lärarna på skolan. Det betyder att elever i behov av särskilt stöd riskerar att inte få sina behov utredda utan dröjsmål, vilket medför att det kan befaras att elever inte får särskilt stöd på det sätt och i den omfattning de behöver och har rätt till, för att nå kunskapskraven.

Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i Malmsjö skolas arbete med att tillförsäkra eleverna studiero. Av både intervjuer och av lektionsobservationer framgår att det inte råder tillräcklig studiero i alla klasser på skolan. Det finns klasser, framför allt i de yngre årskurserna, där bristande studiero drabbar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen, och därmed försvåras deras möjligheter att nå målen för utbildningen.

Ytterligare områden där Skolinspektionen bedömer att Malmsjö skola brister gäller förutsättningar för lärande och trygghet. Lärarna samverkar inte tillräckligt med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. Även om det sker en del samverkan mellan lärare, behöver rektorn stärka samverkan såväl mellan lärare som mellan arbetslag. Det rör bland annat bedömning och överlämning av elever. Även när det gäller lärares förhållningssätt till gemensamma ordningsregler behövs utökad samverkan, mot bakgrund av att studieron på skolan också kräver åtgärder. En bra samverkan och kommunikation är extra angelägen så att inte viktig information om elever går förlorad då det förekommer stor personalomsättning på skolan. Lärarnas bristande samverkan riskerar att få negativa konsekvenser för likvärdighet och kontinuitet i elevernas utbildning och kan drabba elevernas förutsättningar att nå mål och kunskapskrav.

Elevhälsans främjande och förebyggande arbete vid Malmsjö skola har också brister enligt Skolinspektionens bedömning. Skolan har visserligen ett elevhälsoteam med många kompetenser, och det finns några exempel på främjande och förebyggande arbete. Eftersom elevhälsoteamet föregående år saknade en specialpedagog, och teamet nu har ombildats med flera nya medarbetare, begränsas arbetet vid tillsynstillfället i stor utsträckning till insatser som styrs av akuta behov. Skolan saknar även tillgång till en psykolog som skulle kunna bidra i det främjande och förebyggande arbetet. Vidare behöver skolledningen tydliggöra elevhälsoteamets uppdrag och arbete för

Beslut

2017-02-01
6 (29)

Dnr 43 - 2016:4986

lärarna, och göra en samverkan mellan lärare och elevhälsoteam möjlig, så att de gemensamt kan stödja alla elever så att de når så långt som möjligt.

Även Malmsjö skolas systematiska kvalitetsarbete har brister enligt Skolinspektionens bedömning. Det gäller både kunskapsresultat och resultat av trygghet och studiero. Det sker en viss uppföljning i olika formella eller informella sammanhang där lärare deltar, exempelvis av elevers individuella kunskapsresultat. Skolan saknar dock en samlad analys av resultat och måluppfyllelse som grund för prioritering av utvecklingsområden och för att visa hur pågående utvecklingsinsatser konkret bidrar till att höja kvaliteten i verksamheten. Skolan skulle behöva en tydligare inriktning i sitt utvecklingsarbete, baserad på analys av resultat och måluppfyllelse. Risken är annars att skolans utvecklingsarbete inte når sina syften på grund av att utvecklingsområdena inte är tillräckligt förankrade i personalgruppen, vilket även kan medföra att insatserna blir alltför beroende av enskilda personer. Detta är särskilt viktigt eftersom personalomsättningen varit stor, inom såväl lärargrupp som skolledning, under senare tid.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att senast den 18 augusti 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna ger alla elever ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för eleverna att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

- Lärarna planerar och genomför undervisningen så att den anpassas efter elevernas behov, erfarenheter och tänkande, även de som har svårt respektive lätt att nå kunskapskrav.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen vid Malmsjö skola och att kvaliteten på undervisningen generellt i alltför hög grad skiljer sig beroende på lärare. Även om det finns exempel på aktivt lärarstöd, så visar utredningen att detta stöd inte är tillräckligt för att skapa förutsättningarna för eleverna att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Bland annat visar utredningen att det finns brister vad gäller undervisningens struktur. Lärare tydliggör sällan lektionernas mål eller syfte och det saknas ofta tydlig start och tydligt avslut på lektioner. Endast vid ett fåtal tillfällen ser Skolinspektionen att lärarna sammanfattar vad som uppnåtts och hur olika moment och aktiviteter kopplas till målet med undervisningen.

Skolinspektionen bedömer vidare att undervisningen i liten utsträckning utgår från elevernas behov, erfarenheter och intressen, något som lärarna i större utsträckning bör ta hänsyn till för att eleverna ska nå så långt som möjligt, oavsett om de behöver stöd för att nå kunskapskraven eller stimulans för att nå högre nivåer. Generellt arbetar eleverna till stor del med samma uppgifter, trots att de skulle behöva en mera individualiserad undervisning. Det framkommer visserligen i utredningen en del exempel på att individanpassning sker, men den samlade bilden är att skolan generellt behöver förbättra individanpassningen av undervisningen. En undervisning som i högre grad bygger på elevernas behov, erfarenheter och intressen ökar möjligheterna till att eleverna finner skolarbetet angeläget, oavsett om de behöver stöd för att nå mål och kunskapskrav eller stimulans för att utvecklas längre i förhållande till dessa.

Som en konsekvens av bristande individanpassning och bristande lärarstöd förekommer det i flera klasser att elever under lektionstid ägnar sig åt andra aktiviteter än det som hör till undervisningen, utan att lärare agerar.

Ett aktivt lärarstöd inom undervisningen ges inte i tillräcklig utsträckning

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I skolförordningen anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska

uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Skolinspektionens lektionsobservationer visar att strukturen i undervisningen har brister. Även om Skolinspektionen ser exempel på aktivt lärarstöd, så observeras även motsatsen. Endast vid ett fåtal av lektionerna tydliggörs syften och kunskapskrav för eleverna och så gott som alla lektioner saknar tydlig start och tydligt avslut. Lärare går ofta runt och hjälper eleverna, men det finns exempel på lektioner där vissa elever inte gör något skolarbete överhuvudtaget. Skolinspektionen observerar bland annat lektioner där yngre elever förväntas arbeta självständigt i långa perioder, trots att flertalet elever inte kan koncentrera sig så länge. Följden blir att studieron påverkas negativt då det i vissa fall endast är de elever som för tillfället får hjälp av läraren som arbetar. Även observationer bland äldre elever visar att brist på aktivt stöd från lärare medför att ett flertal elever inte arbetar med skolarbete utan ägnar sig åt annat via läsplattor och telefoner. Ett annat exempel där läraren inte är aktivt stödjande för alla elever är på en lektion, då lärarens undervisning till stor del är inriktad mot pojkarna i klassen, läraren arbetar inte aktivt för att ge flickorna utrymme.

Resultaten på Skolinspektionens enkät visar också att det aktiva lärarstödet inte är tillräckligt. Resultaten från såväl elever som vårdnadshavare när det gäller exempelvis påståenden som att läraren förklarar vad som ska göras, att eleverna vet vad som krävs och att undervisningen är intresseväckande och stimulerande uppvisar värden som ligger under genomsnittet för samtliga deltagande skolor.

I samtliga elevintervjuer framgår entydigt att eleverna upplever att undervisningens kvalitet varierar mycket beroende på lärare. Flera av eleverna i de lägre årskurserna berättar i intervjun att undervisningen är intressant, men att det kan vara långa lektioner och ibland långtråkigt att sitta och lyssna. Eleverna i årskurserna 4-6 säger att vissa lärare är bra på att förklara vad eleverna ska lära sig och varför, men att det finns lärare som eleverna inte förstår. Även eleverna i årskurserna 7-9 bekräftar denna bild.

I intervju med lärare framgår att de har olika metoder att arbeta med aktivt lärarstöd. De intervjuade lärarna berättar att de har olika sätt att inleda lektioner med återkoppling på föregående lektion och förväntningar på vad som ska uppnås samt hur de låter eleverna välja svårighetsgrader på uppgifter. Lärarna understryker att relationen med eleverna är viktig, att hitta en ingång till alla elever och skapa trygghet.

I intervjun med rektorn framgår att kvaliteten på undervisningen är ojämn. Rektorn säger att det finns kompetenta och skickliga lärare på skolan och att strävan är att eleverna ska få möta samma kvalitet i alla klassrum. Rektorn menar dock vidare att en del elever lär sig och en del inte, utan sitter av tiden därför att lärarna inte har förmågan att differentiera undervisningen. Rektorn konstaterar också att vissa lärare behöver hjälp med sitt ledarskap och att det behövs tydlig lektionsstruktur. För

att utveckla undervisningen har skolan enligt rektor gjort insatser i form av exempelvis kollegialt lärande inom Läslyftet och möjlighet att vara två lärare i klassrummet.

Undervisningen anpassas inte i tillräcklig omfattning

Enligt skollagen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Även läroplanen betonar att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna har ett utpekat ansvar för att hänsyn tas till den enskilda individens förutsättningar, behov, erfarenheter och tänkande. Detta gäller oavsett om eleverna behöver stöd för att nå eller har lätt att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

I samtliga elevintervjuer framgår att alla oftast måste göra samma obligatoriska uppgifter utan att de anpassas till individuella förutsättningar, behov, erfarenheter och tänkande. Eleverna i årskurserna 1-3 säger i intervjun att de oftast måste göra alla uppgifter innan de får svårare uppgifter, även om de tycker att det är för lätt. Det framkommer också att eleverna har "bänkböcker" att läsa i när de är klara med obligatoriska uppgifter och att utmaningar i skolarbetet kan vara extra stenciler med svårare uppgifter. Elever i årskurserna 4-6 anger i intervju att det varierar mellan olika ämnen om det går att få svårare uppgifter utöver det skolarbete som alla gör. I intervjun med elever i årskurserna 7-9 beskriver flera att få lärare försöker anpassa till elevernas behov och intressen, på annat sätt motivera eleverna eller ge tillräckliga utmaningar. Eleverna tar som exempel upp enstaka ämnen där undervisningen inte alltid är stimulerande och grundläggande uppgifter alltid ska göras av alla oavsett kunskapsnivå. Flera elever uttrycker också att skolans betydelse för deras lärande minskat och att de i vissa ämnen lär sig mera i andra sammanhang än i skolan.

I intervjun med rektorn framgår att kollegiet har pratat mycket om anpassningar men den praktiska tillämpningen sker dock inte överallt där det skulle behövas. Rektor säger också att specialpedagogen ska kunna stötta lärarna med fler verktyg och olika strategier för att bättre anpassa

undervisningen. Rektor säger även att specialpedagogen har fått i uppdrag att observera klasserna i de lägre årskurserna. Även i intervjun med elevhälsoteamets medlemmar bekräftas bilden av att lärarnas förmåga att anpassa till individer varierar; vissa elever får anpassningar och andra inte.

I intervjun med lärare framgår att det sker anpassning, främst på individnivå med fokus på elever som behöver stöd för att lyckas i skolarbetet. Lärarna ger också exempel på olika sätt att anpassa, som att eleverna får göra olika uppgifter. Fokus ligger dock oftast på de elever som behöver stöd för att nå målen eleverna, och det är lätt att missa de elever som kan utvecklas mer, anser lärarna.

Enligt de intervjuade lärarna har också ett ämnes karaktär betydelse för hur det är möjligt att individanpassa. I ämnen där det ingår samtal och diskussioner kan det enligt lärarna vara lättare att exempelvis ge individuella utmaningar och i praktiskt-estetiska ämnen finns möjligheter att anpassa elevernas förutsättningar på både grupp- och individnivå, särskilt i halvklass.

Skolinspektionen har vid tillsynen observerat ett stort antal lektioner, och på samtliga observerade lektioner arbetar alla elever med samma uppgifter under merparten av lektionen. På flera lektioner är inte alla moment i undervisningen utmanande och på flertalet lektioner upptas en mycket stor del eller hela lektionstiden av individuellt skriftligt arbete för samtliga elever. På ett fåtal lektioner varierar undervisningen med olika arbetsuppgifter för olika elever, förutom när elever är klara med de obligatoriska momenten.

Även resultaten på Skolinspektionens enkät för Malmköping skola indikerar att individanpassningen till eleverna är otillräcklig. Resultaten ligger tydligt under genomsnittet för samtliga deltagande skolor. Detta från såväl elever som vårdnadshavare exempelvis avseende påståenden om att få den hjälp man behöver av lärare samt att undervisningen passar elevens sätt att lära.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Malmköping skola, Botkyrka kommun, inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla

metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Ansvariga på skolan

- implementerar rutinen för särskilt stöd
- utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd vid Malmsjö skola. Tillsynen visar att skolan visserligen har skapat en rutin för arbetet med särskilt stöd, men av utredningen framgår att rutinen inte är implementerad och förankrad hos lärarna på skolan. Bland annat råder

oklarheter kring roller och ansvar i arbetet. Detta betyder att elever i behov av särskilt stöd riskerar att inte skyndsamt få sina behov utredda.

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som eleven har fått i form av extra anpassningar inte har varit tillräckligt.

Av intervju med rektorn framgår att skolan under föregående läsår saknat specialpedagog, vilket negativt har påverkat arbetet med särskilt stöd, och att det nu är viktigt att se till att rutinerna kring särskilt stöd fungerar. Rektor säger i intervjun att en viktig uppgift innevarande läsår är att förtydliga skolans elevhälsorutin, det vill säga vad man förväntas göra som lärare, vilka extra anpassningar man ska genomföra och när man ska anmäla behov av särskilt stöd till rektorn och elevhälsan. I intervjun säger rektorn vidare att skolledningen har gått igenom elevhälsoplanens rutiner med lärarna men tillägger att genomgång av rutinen inte betyder att alla berörda tar till sig innebörden.

I intervjun med representanter för elevhälsan framgår också att implementeringen av en rutin för särskilt stöd har påbörjats, men ännu inte förankrats tillräckligt. Representanter för elevhälsan konstaterar att det nu finns en specialpedagog på skolan som kan stödja lärarnas arbete med att göra olika anpassningar av undervisningen till eleverna, innan en utredning om behov av särskilt stöd genomförs. En av de intervjuade säger att arbetsrutinerna, för elever som riskerar att inte nå målen, revideras för närvarande. Samtliga representanter är dock samstämmiga i att lärarna i olika grad har tagit till sig rutinen.

I intervju med lärare framgår att de anser att rutinerna kring särskilt stöd och åtgärdsprogram behöver förtydligas. Lärarna uttrycker i intervjun att de inte tillsammans har diskuterat vad extra anpassningar kontra särskilt stöd innebär och de har inte heller diskuterat skolans arbete inom området. Det förekommer dock enligt lärarna att elevärenden kommer upp i informella sammanhang. Elevhälsans roll i kedjan, när extra anpassningar utvärderas och ska övergå till särskilt stöd, är enligt lärarna inte tydlig. Lärarna uttrycker olika uppfattningar om när det är befogat att skriva ett åtgärdsprogram; vid "allvarliga" problem, utan att det finns en gemensam definition om vad som avses med allvarliga. Ansvar för att skriva åtgärdsprogram vilar på mentorerna vilket de, enligt lärare, inte hinner med. Det framkommer också i intervju med lärare att lärarna har svårt att se vad elevhälsans arbete leder till och att det saknas ett strukturerat samarbete mellan lärare och elevhälsa kring elever i behov av särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Malmsjö skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Ansvariga på skolan vidtar åtgärder så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmsjö skolas arbete med att tillförsäkra eleverna studiero. Av intervjuer samt lektionsobservationer framgår att det inte råder tillräcklig studiero i alla klasser på skolan. Det finns klasser, i vilka bristande studiero drabbar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen, och därmed försämras deras möjligheter att nå mål och kunskapskrav. Skolinspektionen bedömer också att det finns kopplingar mellan bristande studiero och andra brister som framkommit i tillsynen. Bristerna kring aktivt lärarstöd, individanpassning samt avsaknad av särskilt stöd kan sättas i samband med bristfällig studiero.

I skollagen anges att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I de tre elevintervjuerna framgår entydigt att studieron brister och att lärarna har olika förhållningssätt till hur gemensamma ordningsregler efterlevs. I elevintervjuerna framkommer bland annat att det kan vara stökigt och pratigt. De yngre eleverna säger att det kan vara elever som stör vid lärares genomgångar samt att det kan ta mycket tid av lektioner att reda ut bråk. Alla intervjuade yngre elever vet att det finns ordningsregler på skolan, men säger att lärarna inte har samma nivå när det gäller att tillämpa reglerna. De yngre eleverna framför också att det finns lärare som ser till att reglerna följs. I intervjun med de äldre eleverna på skolan framkommer det att några lärare kan vara hårdare mot pojkar eller mot elever som är ambitiösa, än mot andra elever. Både elever i årskurserna 4-6 och 7-9 framhåller att lärarna inte bör vara för snälla och de ska inte heller säga att det ska bli konsekvenser, som de sedan inte kan genomföra. "Om inget händer tror eleverna att det är ok att bete sig dåligt", säger en elev. Lärarna säger att det ska bli påföljder, men det händer sällan något - de tillämpar ordningsreglerna olika, säger flera elever.

Även resultaten på Skolinspektionens enkät våren 2016 för Malmsjö skola visar att såväl vårdnadshavarna i grundskolan som eleverna i årskurs 5 anser att studieron på Malmsjö skola har brister. När det gäller exempelvis påståendet *Jag upplever att mitt barn har studiero på lektionerna* har närmare två tredjedelar av de svarande valt alternativen "stämmer ganska dåligt eller "stämmer inte alls. Även ljudnivån i klassrummet är hög enligt svaren, då nästan 8 av 10 bland vårdnadshavarna valt alternativen Stämmer helt och hållet och Stämmer ganska bra för påståendet *Mitt barn uppges ofta att det är svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå*. Tre fjärdedelar av eleverna i årskurs 5 har valt alternativen Stämmer helt och hållet och Stämmer ganska bra avseende påståendet *På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet*.

Av intervjun med lärarna som undervisar årskurserna 1-3 framgår att studieron varierar mellan olika klasser, bland annat beroende på personaltäthet och miljö och att brister i studieron ofta har samband med enskilda elever som uppträder störande. Lärarna som undervisar årskurserna 1-3 säger att studieron skiljer sig mellan olika klasser och att det hänger ihop med antal vuxna i klasserna, om det exempelvis är möjligt att dela upp i grupper. Lärarna är också samstämmiga i upplevelsen att det är godtyckligt vilken personaltäthet man har, det är inte alltid personaltätast där de mest behövande eleverna finns. Lärarna säger vidare att störningar ofta hänger ihop med enskilda elever som kan vara utåtagerande, och deras dagsform, samt hur väl deras behov av anpassningar kan tillgodoses.

I lärarintervjuer framgår vidare att lärarna anser att det skulle behövas ett gemensamt synsätt på skolan när det gäller ordningsregler. Lärarna uppger att de många gånger har pratat om att ha ett gemensamt synsätt på skolan, men drar ändå åt olika håll. Någon tillägger att detta måste tas upp återkommande, inte minst med tanke på att skolan har många nyanställda lärare.

Av intervjun med lärare som undervisar i årskurserna 4-9 framgår vidare att stödet från skolledningen vid problem att hantera svåra situationer i klassrummet främst är reaktivt, och att det saknas ett förebyggande arbete för att motverka exempelvis bristande studiero kopplat till elever i behov av särskilt stöd. Lärarna är samstämmiga i att det kan gå lång tid mellan att man signalerat om allvarliga problem med elever som uppträder störande och stöd har satts in, "ledningen kommer när det har brakat men det är väldigt kortsiktigt".

Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår en rad exempel på att studieron har brister. Inspektörerna ser vid flera tillfällen att lärare inte ingriper mot störande beteende i form av att elever säger fula ord till varandra eller till personal. Elever som inte kan koncentrera sig rör sig i rummet och stör, och elever försvinner vid flera tillfällen ut ur klassrummet utan att lärare agerar. Brister i studiero kan också kopplas till att undervisningen har brister då det exempelvis förekommer långa lektioner då elever förväntas sitta ner och arbeta självständigt med skrivuppgifter under stora delar av tiden, trots att flera elever inte förefaller ha den uthållighet som krävs.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Malmsjö skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivet värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivet i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Även psykolog är delaktig i detta arbete.
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Motivering till bedömning av brist

Lärarna samverkar inte i tillräcklig utsträckning med varandra

Skolinspektionen bedömer att lärarna vid Malmsjö skola inte samverkar tillräckligt med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. Visserligen sker en del samverkan mellan lärare, till exempel när det gäller terminsplanering i lägre åldrar, men rektor behöver organisera verksamheten för att stärka samverkan såväl inom som mellan stadierna. Det gäller inom flera områden; bedömning, överlämning mellan årskurser samt förhållningssätt till gemensamma ordningsregler. Detta mot bakgrund av att studieron på skolan också kräver åtgärder. Lärarnas bristande samverkan riskerar att få negativa konsekvenser för likvärdighet och kontinuitet i elevernas utbildning och kan drabba elevernas förutsättningar att nå mål och kunskapskrav.

Av läroplanen för grundskolan framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

I lärarintervjuer framgår att lärarna anser att förutsättningarna att samverka inte är tillräckliga. Lärarna säger samstämmigt i intervjun att det är "frustrerande" att lärargruppen aldrig kommer till viktiga, fördjupande pedagogiska och didaktiska frågor. Lärarna uttrycker att skolan "är tre skolor i samma byggnad" så att det är svårt att veta något om de andra stadierna samt att tiden som är avsatt för samverkan inte är tillräckligt, enligt lärarna.

Av intervjun med lärarna som undervisar i årskurserna 1-3 framgår att samverkan med lärarna som undervisar i årskurserna 4-6 behöver utökas och stärkas. Samtliga intervjuade lärare anser att skolan behöver öka samarbetet mellan årskurserna. En lärare berättar att det i viss mån diskuteras vilka förväntningar mottagande lärare har på elevernas kunskaper, men att det saknas tid till sådana diskussioner. Vidare uppger lärarna att man på skolan tidigare gjort försök att applicera en gemensam struktur för terminsplanering av undervisningen också i årskurserna 4-6, och att man var på god väg för några år sedan, men att personalomsättning har försvårat detta arbete.

I intervjun med lärarna som undervisar i årskurserna 1-3 framgår också exempel på att samverkan sker, men att det kan vara svårigheter att samverka mellan olika personalkategorier. Lärarna som undervisar i årskurserna 1-3 beskriver i intervjun att de har jobbat fram en struktur för att säkerställa en "röd tråd" för eleverna som går i förskoleklass upp till årskurs tre. En annan lärare lägger till att samverkan mellan olika personalkategorier kring enskilda elever inte alltid fungerar. Detta beror på att de resurspersoner som stödjer elever under skoldagen har andra arbetsuppgifter under lärarnas mötestider, då samverkan hade varit möjlig.

Vidare framgår i intervjuer med lärare att kollegiet tillsammans behöver aktualisera skolans ordningsregler för att nå en samsyn på tillämpningen av dessa. Lärarna berättar att de många gånger har pratat om att ha en samsyn på gemensamma regler och förhållningssätt men eftersom det är många nyanställda på skolan så bör reglerna aktualiseras och diskuteras igen, så att skolans personal kan vara konsekventa mot eleverna. Det framkommer också i lärarintervju att det saknas en tydlig gemensam linje för hur situationer ska hanteras när elever uppträder störande.

Av intervju med lärare i de äldre årskurserna framgår att samverkan på skolan inom bedömning och betyg inte organiseras i tillräcklig omfattning. Lärarna

anger i intervjun att de enda organiserade formerna för sambedömning är i samband med nationella prov, då lärarna hjälps åt. Inom matematiken har lärarna informella möten och även på eget initiativ kontakt med skolans Lärcenter (forum där speciallärare ger elever mera långtgående stöd över längre perioder) i bedömningsfrågor. Det vanligaste är dock, enligt lärarna i matematik, att man för en informell bedömningsdiskussion i arbetsrummet, men det är inga bestämda tider eller agendor. Några lärare kommenterar att det är svårt att åstadkomma en likvärdig bedömning med den personalomsättning som råder samt att bedömningen i nuläget "inte är speciellt likvärdig".

I intervjun med lärare framgår vidare att bristande samverkan negativt påverkar arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Lärarna uttrycker i intervjun att de inte tillsammans har diskuterat extra anpassningar och särskilt stöd och hur de ska arbeta med detta. En lärare säger att de vill ha diskussionerna, men att det inte sker, utan att "det är mest brandsläckningar". I intervjun med lärare i årskurserna 4-9 framkommer också att det saknas ett arbetssätt för att systematiskt informera alla berörda lärare om olika stödinsatser som skolan ska ge eleverna. Det förekommer dock enligt lärarna att elevärenden kommer upp i informella sammanhang.

I intervjun med rektorn framgår att det finns en struktur för samverkan, men att den inte fungerar optimalt i nuläget, men att skolledningen planerar för åtgärder. Rektor säger att "det är korta stunder men de är mycket givande" och uttrycker en förhoppning om att insatserna ska ge effekt. Rektor säger vidare att skolledningen har en tanke om att frigöra tid för samverkan och schemalägga denna. Rektor tillägger att det även under medarbetarsamtal kommit fram att lärarna vill jobba mer tematiskt och med varandra.

Elevhälsan arbetar inte främst främjande och förebyggande

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans främjande och förebyggande arbete vid Malmsjö skola har brister. Skolans elevhälsoteam kan visserligen ge några exempel på främjande och förebyggande arbete. Men eftersom skolans elevhälsoteam föregående år saknade en specialpedagog och nu har ombildats med flera nya medarbetare, begränsas arbetet i stor utsträckning till åtgärdande insatser. Skolan saknar även tillgång till en psykolog som skulle kunna bidra i det främjande och förebyggande arbetet eftersom skolan också har brister när det gäller studiero. Den bristande studieron kan i sin tur härledas till brister i skolans arbete med särskilt stöd samt undervisningens kvalitet. Vidare måste skolledningen tydliggöra elevhälsoteamets uppdrag och arbete tillsammans med lärarna. Detta för att göra samverkan mellan lärare och elevhälsoteam

Beslut

2017-02-01
20 (29)

Dnr 43 - 2016:4986

möjlig, i syfte att stödja alla elever så att de når så långt som möjligt i sin utveckling mot kunskapskraven.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

I intervjun med elevhälsan framgår att elevhälsoteamet betraktar sig som starkt och kompetent, förutom att det saknas en psykolog som kan medverka i det främjande och förebyggande arbetet. I intervjun med elevhälsoteamet framkommer att teamet består av skolsköterska, specialpedagog, kurator, studie- och yrkesvägledare och två speciallärare med ansvar för yngre respektive äldre elever. I nuläget saknas en psykolog i teamet och enligt flera i elevhälsoteamet skulle det vara stora vinster med att ha en psykolog i verksamheten. Bakgrunden är, enligt de intervjuade, att det finns elever på skolan med särskilda behov som skulle behöva psykologhjälp och det behövs också handledning för lärare. Representanter för elevhälsan anger vidare att psykologtjänster köps in när det handlar om enskilda elevärenden, på grundval av skolledningens bedömning.

I intervjun med elevhälsoteamet framgår en del exempel på främjande och förebyggande insatser. I intervjun framkommer att information från enskilda hälsosamtal kan generaliseras och användas på gruppnivå. Bland annat fångar studie- och yrkesvägledaren upp signaler, som är användbara i det främjande och förebyggande arbetet, från enskilda elever. Representanter från elevhälsoteamet beskriver i intervjun också andra exempel på pågående främjande och förebyggande arbete, exempelvis med koppling till att förebygga våld och frågor kring puberteten.

I intervjun med elevhälsoteamet framgår vidare att de som team ännu inte har etablerat ett främjande och förebyggande arbete. De intervjuade uppger samstämmigt att målet är att elevhälsoteamet ska bedriva ett främjande och förebyggande arbete som inte ska vara styrt av akutinsatser. Flera av de intervjuade säger dock att det tar tid att jobba ihop en grupp för att åstadkomma ett främjande och förebyggande arbete. "Vi är på väg, men det är fortfarande många akuta insatser".

Av intervjun med lärare som undervisar i årskurserna 4-9 framgår att de inte har en tydlig bild av elevhälsans främjande och förebyggande arbete. Lärarna säger i intervjun att de har hört att ett främjande och förebyggande arbete är under uppbyggnad och att elevhälsoteamet håller på att samla sig kring det. Lärarna uppger att de inte sett mycket av elevhälsans främjande och förebyggande arbete och uttrycker att det beror på att stor del av elevhälsan och ledningen är nya.

I rektorsintervjun framgår att ett förebyggande arbete på skolan har påbörjats. Rektorn tar i intervjun upp arbetet mot kränkande behandling som exempel på främjande och förebyggande arbete och berättar att skolan har en grupp vars syfte är att arbeta proaktivt och förebygga kränkningar.

I rektorsintervjun framgår också att tillgången till psykolog är begränsad. Rektor säger att den centralt placerade psykolog som förvaltningen tillhandahåller inte räcker till, och att skolan vid behov av utredningar har köpt in externa psykologtjänster. I det förebyggande arbetet är, enligt rektorn, psykologen inte delaktig, men genom åtgärderna, till exempel genom praktiska tips och råd kring en elev.

Skolbiblioteket används inte för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling

Skolinspektionen bedömer att Malmsjö skola saknar ett skolbibliotek där eleverna har tillgång till de medier och den information som de behöver som stöd i sitt skolarbete och i sin utveckling mot de nationella målen.

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna (prop. 2009/10:165 s. 284).

I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Utredningen visar att eleverna på Malmsjö skola inte har ett fungerande skolbibliotek. I informationsinhämtningen inför tillsynen beskriver rektor att skolan nu har en bibliotekslokal där ett skolbibliotek är under uppbyggnad men att mycket återstår att göra. I elevintervjuerna bekräftas att skolan saknar ett tillgängligt skolbibliotek. Yngre elever uppger i intervju att det inte finns ett bibliotek på skolan, men däremot finns ett i närheten av skolan som eleverna går till. Eleverna säger dock att de endast har varit där någon enstaka gång

denna termin. Äldre elever säger i intervjun att skolans bibliotek är låst samt att biblioteket som ligger nära skolan inte besöks.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Malmsjö skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- utifrån en analys av det som framkommer i uppföljning av kunskaps- och värdegrundsresultat beslutar rektor om nödvändiga utvecklingsåtgärder. De beslutade åtgärderna dokumenteras.
- Rektor planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa, och dokumenterar planeringen och åtgärderna.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmsjö skolas systematiska kvalitetsarbete. Utredningen visar att skolan saknar en samlad analys på grupp- och skolnivå som grund för prioritering av utvecklingsområden och för att visa hur pågående utvecklingsinsatser konkret bidrar till att höja kvaliteten i verksamheten. Det gäller såväl analys av kunskapsresultat som resultat av trygghet och studiero. Skolan behöver dock en tydligare inriktning i sitt utvecklingsarbete, baserad på analys av resultat och måluppfyllelse. Risken är annars att skolans utvecklingsarbete inte når sina syften på grund av att utvecklingsområdena inte är tillräckligt förankrade i personalgruppen. Det kan även medföra att insatserna blir alltför beroende av enskilda drivande personer. Ett tydligt inriktat utvecklingsarbete är särskilt viktigt eftersom personalomsättningen varit stor, inom såväl lärargrupp som skolledning, under senare tid.

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras.

Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

I lärarintervjuerna framgår att de deltagit i viss uppföljning av skolans resultat men att det saknas en analys som grund för prioritering av utvecklingsåtgärder. Lärarna är samstämmiga i att det inte finns en samlad bild av hur skolan lyckades läsåret 2015/16 och flera lärare uppger att de inte är så insatta i elevernas samlade resultat på skolan. Någon analys av betygsresultat sker enligt lärarna inte i organiserad form, det som finns är ren statistik som skolan är ålagd att lämna in. Enligt några lärare har de i skolans uppföljning varit med på genomgång av arbetsplanen och i en diskussion om elevhälsoarbetet. Lärarna berättar vidare att elevernas resultat tas upp i lärargruppen och i någon mån på arbetsplatsträff, samt att de är medvetna om att resultaten sjunkit jämfört med föregående år. Lärarna uppger att de i diskussioner kommit fram till att detta berodde på att det saknats biträdande rektor samt att det har varit mycket sjukskrivningar i personalen.

I intervju berättar lärarna vidare att skolan har en skolutvecklingsgrupp med uppdraget att samla upp skolans utvecklingsbehov, men att skolans

årsplanering av kvalitetsarbetet inte har implementerats och att kvalitetsarbetet inte genomförs regelbundet och återkommande. En synpunkt som framkommer i samtalet med lärare är att skolutvecklingsgruppen inte är en skolutvecklingsgrupp utan att det handlar mest om andra saker, till exempel praktiska frågor. När det gäller skolans utvecklingsarbete över tid hänvisar lärarna till att det har funnits ett årshjul, men att det inte har implementerats och en lärare säger att "vi kan inte sitta här och hitta på hur det fungerar". Lärarna uttrycker också att det på skolan "är brist på röd tråd både i det lilla och det stora" samt att den pedagogiska ledaren måste fånga upp saker och driva dem utan att det är personberoende. "Vi hittar på egna grupper och initiativ som vi driver", säger lärarna. "Man tappar motivationen när det är så", tillägger en lärare.

Lärarna beskriver att de har gjort resultatsammanställningar själva och reflekterat lite på eget initiativ men att det inte är något som rektorn har efterfrågat, och rektor har inte ifrågasatt till exempel varför kunskapsresultaten är dåliga eller varför det är stor skillnad mellan resultat på nationella prov och betyg. Det beror på person och enskilda lärares initiativ – vissa lärare arbetar med kunskapsresultat och andra inte och det saknas tydlighet om vad som gäller på skolan, säger flera lärare. Lärarna säger också att någon form av utvärderingar gjordes i arbetslaget "mest för görandets skull" och att det saknas HUR skolan kan arbeta och utvecklas vidare. I lärarintervjun framkommer också att det är oklart vad som är grunden till att skolan deltar i Läsllyftet, vilket för övrigt hela Botkyrka kommun gör. Som fokusområden för innevarande läsår nämner lärarna värdegrundsbearbetet och Läsllyftet, som är en generell satsning. Lärarna uppfattar att detta baseras på exempelvis PISA-resultaten samt resultat på nationella prov. Skolan gjorde dock ingen djupare analys inför den åtgärden utan det rådde en allmän känsla av att det är en bra satsning, framkommer i intervjun. Lärarna uttrycker vidare i intervjun att de har förväntningar på att rektorn kan fånga upp centrala utvecklingsmöjligheter på övergripande nivå och leda lärarnas arbete vidare samt att skolan inte kan starta nya projekt hela tiden utan att knyta ihop det man gjort. Flera lärare säger att de har en känsla av de flesta åtgärderna är väldigt kortsiktiga och att saker inte hinns med.

I rektorsintervjun bekräftas att en del uppföljning och analys av kunskapsresultat har genomförts avseende yngre elever. Enligt rektor samlar skolan in PRIM-resultat i matematik och resultat på nationella prov. Resultat för årskurs två samlar förvaltningen i Botkyrka kommun in, och det resultatet tittade rektor och lärare på i förhållande till målen för årskurs tre.

I intervju med rektorn framgår vidare att skolan har en plan för hur elevernas aktuella resultat ska följas upp samt att skolan behöver bli bättre på att generalisera resultaten på grupp- och skolnivå. Rektorn anser att skolan har en bra uppfattning om enskilda elevers resultat, men behöver bli bättre på att se strukturer, mönster och skillnader mellan olika ämnen eller klasser. Rektor uppger att hon själv har tittat på ämnesresultat utan att se något anmärkningsvärt samt på pojkars och flickors resultat, och pratat med lärarna om det, men inte gjort någon plan för åtgärder.

Det framgår även av intervjun med rektorn att skolan gjort satsningar för att komma tillrätta med försämrade matematikresultat, men att det inte är tydligt vilka effekter detta har haft på matematikundervisningen. För att komma tillrätta med vikande matematikresultat i årskurserna sju till nio satsade rektor tidigare på att dubblera lärarna i matematikundervisningen, men rektor har inte en klar bild av vilken effekt detta har haft. Rektor anser att skolan resultatmässigt skulle kunna ligga högre, och refererar till årskurs nio vårterminen 2016; "det var låga resultat i våras på grund av en elevgrupp som vi inte lyckades fånga". Rektor kan inte exakt säga vilka effekter den tidigare satsningen på matematiklyftet har haft men tror att det, tillsammans med dubbling av lärare i matematikundervisningen i årskurserna sju till nio, har gett resultat. Rektor kommenterar angående matematiklyftet att det är en utmaning för skolan att hålla kvar och sprida kunskaper och erfarenheter när ett engagemang är personbundet och "eldsjälar" slutar.

I informationsinhämtningen inför Skolinspektionens tillsyn har rektor skickat in dokumentet "Kvalitetsrapport grundskolan/grundsärskolan läsåret 2015/16, Rapport om utvecklingen inom skolans kärnområden" för Malmsjö skola. I dokumentet finns bland annat delar för utvärdering av föregående års mål och aktiviteter. Det finns också allmänna konstateranden av vad som uppnåtts och i viss mån vad som kan ha orsakat resultaten, samt vad skolan behöver arbeta vidare med. Det framgår dock inte tydligt hur skolan avser att arbeta för att utveckla skolan, utan utvecklingsområden uttrycks på ett ganska opreciserat sätt, exempelvis "till nästa läsår behöver vi bestämma en gemensam linje", "vi kommer att fortsätta utveckla det arbetssättet" eller "auskultationer har inte kommit igång än, men kvarstår som önskemål".

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Malmsjö skola, Botkyrka kommun, inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

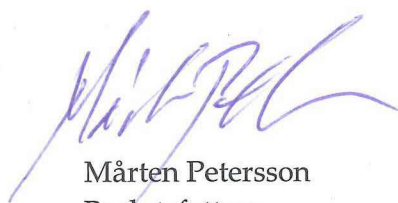
Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

På Skolinspektionens vägnar



Märten Petersson
Beslutsfattare



Lena Westerman Annerborn
Föredragande

Beslut

2017-02-01
27 (29)

Dnr 43 - 2016:4986

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Malmsjö skola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Malmsjö skola

Malmsjö skola är en kommunal grundskola belägen i Botkyrka kommun, med verksamhet från förskoleklass till årskurs 9 samt fritidshem. Elevantalet vid tillsynstillfället var 520.